

Mässlingsskydd hos medarbetare i Region Västernorrland

Alla medarbetare som regelbundet arbetar i lokaler där vård bedrivs bör ha skydd mot mässling och känna till sitt skydd mot mässling. Det ingår i arbetsmiljöansvaret att bedöma smittrisker i arbetet och vidta förebyggande åtgärder, inklusive erbjudande om vaccination. Inom vissa verksamheter kan arbetsgivaren utifrån riskbedömning ställa krav på skydd mot mässling.

Bakgrund

Mässling orsakas av ett virus. Symtomen är hosta, feber och ögoninfektion följt av röda utslag som oftast sprider sig från ansiktet till resten av kroppen. Hos de flesta läker sjukdomen ut efter 1-2 veckor men små barn, gravida och de med nedsatt immunförsvar kan bli svårt sjuka. De vanligaste komplikationerna är lunginflammation och öroninflammation. De mest fruktade följderna är hjärninflammation och död. Genomgången infektion leder till livslång immunitet.

Mässling är en luftburen smitta och en av de mest smittsamma sjukdomarna som finns. Det kan räcka att befinna sig i samma lokal som någon som är sjuk för att själv bli smittad och smittämnet kan finnas kvar i luften upp till två timmar efter att den smittsamma lämnat lokalen.

Upp till 40 fall av mässling har diagnosticerats per år i Sverige de senaste åren. Mindre utbrott förekommer. Mässling cirkulerar i samhället många länder, även i Europa.

Smittrisk och förebyggande åtgärder inom vården

Risken att bli smittad av mässling är högre för icke-immun hälso- och sjukvårdspersonal jämfört med den allmänna befolkningen. Vilka medarbetare som ska erbjudas vaccination mot mässling är upp till varje arbetsgivare att avgöra, efter riskbedömning i enlighet med Arbetsmiljöverkets föreskrift AFS 2023:10, 11 kap. Smittrisker. Kostnader för förebyggande åtgärder, såsom vaccination, ska tas av arbetsgivaren.

Om medarbetare är skyddade mot mässling minimeras risken att patienter smittas i vården och att medarbetare blir smittade på arbetet. Varje enskilt fall av mässling tar stora resurser i anspråk för smittspårning och förebyggande åtgärder. Medarbetare i hälso- och sjukvård som är immuna mot mässling och känner till sin immunitet sparar avsevärda resurser vid en smittspårning i form av underlättat smittspårningsarbete och minskat

behov av provtagning, akuta profylaktiska åtgärder och avstängning från arbetet under inkubationstiden.

Vaccin mot mässling

Vaccin mot mässling finns endast som kombinationsvaccin mot mässling, påssjuka och röda hund (MPR). Vaccinet är upphandlat av Sveriges regioner. En dos vaccin ger en vaccineffekt på 90-95 procent och efter två doser erhålls ett mycket gott skydd på 97-99 procent.

Vaccination infördes i barnvaccinationsprogrammet för personer födda 1981 och senare. Aktuell vaccinationstäckning är cirka 95 procent, vilket innebär att det finns en mycket god immunitet hos befolkningen som förhindrar stora epidemier.

Chefsansvar

Vid nyanställning

Enhetschef bedömer vid nyanställning medarbetarens skydd mot smittsamma sjukdomar, inklusive mässling, och erbjuder vid behov kostnadsfri vaccination. I Vägledning för vaccination av personal inom vård och omsorg från Folkhälsomyndigheten listas vilka vaccinationer utöver mässlingvaccination som är aktuella. Regionhälsans tjänst nyanställningsundersökning kan nyttjas.

Redan anställda medarbetare

Enhetschef rekommenderas att regelbundet inventera mässlingsskydd hos medarbetare. Med fördel används stödmaterial från Smittskydd Västernorrland som nås via webbplats på vårdgivarwebben:

<https://www.rvn.se/sv/delplatser/Vardgivare/Vardgivarwebb/kunskapsstod-och-rutiner/smittskydd/smittor/massling/masslingsskydd-hos-personal/>

Enhetschef fyller i *Arbetslista för inventering av mässlingsskydd hos personal inom hälso- och sjukvård* (bilaga 1) och varje medarbetare fyller i *Inventering av skydd mot mässling hos personal* (bilaga 2) och lämnar till enhetschef.

Inventeringar har gjorts i regionen 2018 och 2024 och tidigare listor bör finnas kvar hos enhetschef och dokumentation över givna vaccinationer hos Regionhälsan eller i Mitt vaccin, beroende på var vaccinationen utförts.

Vaccination av medarbetare kan ske via Regionhälsan eller regionens vaccinationsverksamhet. Chefen och medarbetaren bestämmer ihop vad som är lämpligast. Vaccinationsverksamheten nås på tel. 0611-80400. Regionhälsan kontaktas via regionhalsan@rvn.se.

Bedömning av skydd mot mässling

Immunitet mot mässling bedöms utifrån anamnes, födelseår och plats för uppväxt. Personer som är uppvuxna utomlands kan ha varierande immunitet beroende på vaccinationsprogrammen i hemlandet, om personen vaccinerats i enlighet med dessa och i vilken utsträckning mässling cirkulerat i samhället under uppväxtåren. Barn som invandrat till Sverige har i regel erbjudits kompletterande vaccination (åtminstone sedan 2006). För utlandsfödda som invandrat i vuxen ålder är risken för bristande immunitet större. För fördjupad information se bilaga 3 i Smittskyddsläkarföreningens handlingsprogram Smittskyddsåtgärder vid mässling – handläggning och smittspårning.

Tabell: Sannolikhet för genomgången mässling respektive vaccination mot mässling utifrån födelseår, för personer uppvuxna i Sverige

Födelseår	Haft mässling?	Vaccination erbjuden?
Före 1960	I stort sett alla har haft mässling.	Nej.
1960-1969	Nästan alla har haft mässling.	Personer födda i slutet av 1960-talet kan ha erbjudits vaccination i förskoleåldern om de inte redan hade haft mässling.
1970-1974	Många har haft mässling.	En del har vaccinerats med mässlingsvaccin under andra levnadsåret. De flesta har vaccinerats med en dos MPR-vaccin i skolan. Majoriteten har alltså fått minst en dos vaccin mot mässling.
1975-1980	En avtagande andel har haft mässling.	Nästan alla har vaccinerats med mässlingsvaccin under andra levnadsåret. De flesta har även vaccinerats med en dos MPR-vaccin i skolan. Majoriteten har alltså fått två doser vaccin mot mässling.
1981 och senare	De flesta har inte haft mässling.	Nästan alla har fått två doser MPR-vaccin.

Flödesschema vaccination av medarbetare

För att avgöra om en medarbetare behöver vaccination mot mässling kan flödesschema från Smittskydd Stockholm användas:

<https://vardgivarguiden.se/globalassets/kunskapsstod/smittskydd/massling/flodesschema--vaccination-mot-massling-for-medarbetare.pdf>

Kontraindikationer för vaccination

- Graviditet eller planerad graviditet
- Anafylaktisk reaktion efter intag av ägg
- Känd överkänslighet mot vaccinkomponent
- Nedsatt immunförsvar pga. sjukdom eller läkemedel

Kontroll av immunitetsstatus med serologi

Serologi (S-Morbilli IgG) för att kontrollera immunitet tas bara om det finns kontraindikation för vaccination. Vid osäkerhet avseende vaccination är en extra dos vaccin inte farligt att ge.

Mer information

AFS 2023:10

<https://www.av.se/arbetsmiljoarbete-och-inspektioner/publikationer/foreskrifter/afs-202310/>

Folkhälsomyndighetens vägledning för vaccination av personal inom vård och omsorg
[Vägledning för vaccination av personal inom vård och omsorg – Folkhälsomyndigheten](#)

Smittskyddsläkarföreningens handlingsprogram Smittskyddsåtgärder vid mässling –
handläggning och smittspårning
<https://slf.se/smittskyddslakarforeningen/smittskyddsblad/>